

DRAMATIČNA OŠTEĆENJA CRKVE SV. PETRA

Nakon deset milijuna k

NAPISAO I SNIMIO
 Mirjan RIMANIĆ

TRVIŽ - Nakon gotovo deset godina dovršena je obnova crkve sv. Petra u Trvižu. Projekt obnove započeo je 2004. na zahtjev Upravnog odjela za samoupravu, upravu i društvene djelatnosti grada Pazina. Tada je Hrvatski restauratorski zavod, zbog planiranih radova na obnovi krovišta, obavio pregled stanja objekta i tabulata.

Pregled je pokazao da prokišnjavanje krovišta ugrožava cijeli objekt i kako su zbog toga mikroklimatski uvjeti vrlo nepovoljni, naročito za drveni inventar crkve. Utvrđeno je da se zbog neophodno potrebnih radova na krovištu tabulat treba što prije demontirati i izmjestiti zvan crkve. Višegodišnje prokišnjavanje krova, djelovanje vlage i mikroorganizama izazvalo je znatna oštećenja podloge i oslika. Oštećenja su bila velika gotovo dramatična, kaže konzervatorica restauratorica Marijana Galović. Neki od prikaza svetaca bili su gotovo isprani s minimalnim ostacima oslika. Drveni nosač bio je raspucan, izjeden i oslabljen jakom crvotočinom. Najviše su bili oštećeni središnji dijelovi tabulata i zona iznad oltara na kojima je nedostajao najveći dio oslika.

Više nema prekomjerne vlage

Nakon pregleda crkve u lipnju 2005. započeli su konzervatorsko-restauratorski radovi. Prva faza obuhvaćala je preventivnu zaštitu "in situ", a sastojala se od obilježavanja dijelova tabulata, demontaže, uzimanja uzoraka nosača, podloge, boje i veziva, dezinfekcije/fumigacije, odstranjivanja preventiv-

Na projektu je tijekom svih tih godina sudjelovao veliki broj djelatnika Hrvatskog restauratorskog zavoda, te je njihovim predanim radom i stručnošću postignut izvanredan rezultat na obnovi i očuvanju vrlo vrijednog inventara crkve u Trvižu, kaže Marijana Galović voditeljica završne faze radova

ne zaštite, osnovnog čišćenja oslika, podlijepljivanja slojeva podloge i boje na drveni nosač, konsolidacije nosača, odstranjivanja sloja vaska stavljenog kod jedne od kasnijih obnova. Slijedila je stolarska sanacija tabulata, rekonstruiranje oštećenja drvenog nosača rezbarenjem, rekonstruiranje oštećenja nosača kitanjem, rekonstruiranje oštećenja u sloju podloge i retuš. Potom je uslijedilo zaštitno lakiranje, stolarska sanacija vijenca i profiliranih ukrasnih letvi, kitanje i retuš dijelova vijenca i profiliranih letvi i konačno uspješna montaža tabulata u kapele koja je obavljena od 15. do 26. rujna, kaže Galović. Ona veli da je kapela u međuvremenu potpuno sanirana i više nema prodiranja vode u interijer, a ni prekomjerne vlage u unutrašnjosti crkve.

Sv. Petar na tabulatu

- Na projektu obnove tabulata sudjelovao je tijekom svih tih godina veliki broj djelatnika Hrvatskog restauratorskog zavoda, te je njihovim predanim radom i stručnošću postignut izvanredan rezultat na obnovi i očuvanju vrlo vrijednog inventara kapele u Trvižu - kaže Galović.

Sačuvano 20 originalnih polja

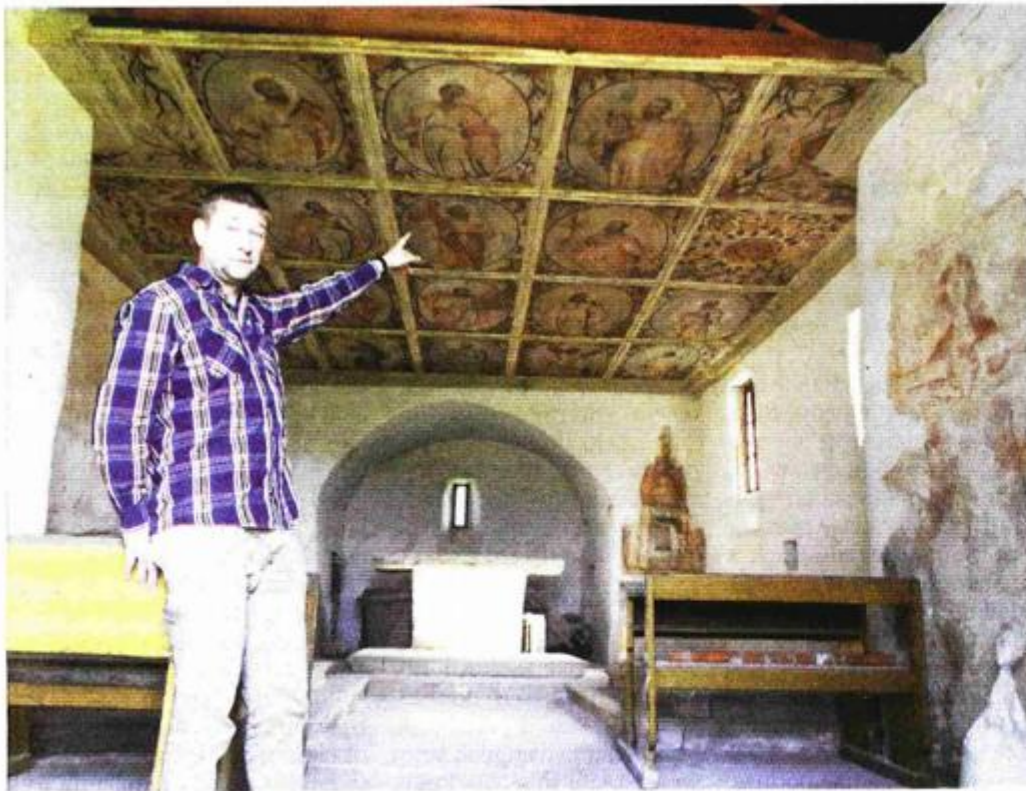
Cijeli tabulat sastoji se od sedam redova s po pet polja međusobno odijeljenih ukrasnim profiliranim letvama kao okvirima. Do zidova je rezbareni plitki vijenac koji uokviruje tabulat. Od ukupno trideset i pet polja sačuvano je dvadeset originalnih oslikanih polja na širem dijelu stropa kod glavnog oltara. Daske i ukrasne profilne letve tabulata učvršćene su na nosive grede otvorenog krovišta starim kovanim i novim industrijskim čavlima. Na originalnom dijelu tabulata šesnaest polja oslikano je figurativnim prikazom svetaca, apostola, evanđelista, slikom Isusa Krista i Boga Oca, dok su četiri polja oslikana vegetabilnim motivom.

Koliko je sve to koštalo, svi konzervatorski i građevinski radovi poduzeti tijekom proteklih desetak godina teško je reći, jer se na projektu izmjenjivao veliki

U TRVIŽU SADA SU PROŠLOST: SANIRANE POSLJEDICE VIŠEGODIŠNJEG PROKIŠNJAVANJA KROVIŠTA

godina rada i uloženih dva una, obnovljen tabulat

Željko Mrak, predsjednik MO Trviž u obnovljenoj crkvi

broj izvođača, a sredstva su za svaku fazu posebno osiguravali Ministarstvo kultu-

re RH, te Istarska županija i Grad Pazin, koji je ove godine za završne radove osi-

gurao 30 tisuća kuna, kaže Emina Svilar stručna suradnica za kulturu u Gradu Pa-

Restauratori postavljaju obnovljeni tabulat

zinu. Gruba računica svih izvedenih radova tijekom minulih 10 godina kreće se oko dva milijuna kuna.

Nepoznata imena drvorezbara i slikara

Crkvice sv. Petra nalazi na trviškom starom groblju, a nekada se nalazila pred ulazom u srednjovjekovni grad. Najstarija faza njene gradnje, koja obuhvaća bočne zidove u prednjem dijelu broda da-

tira između 11. i 12. stoljeća. U 13. do 14. stoljeću crkvi je dograđen brod i apside, a trećoj fazi dogradnje u 19. stoljeću crkva sv. Petra dobila je novo pročelje, izgrađeno nakon skraćivanja građevine. Tijekom radova u crkvi je otkriveno više vrijednih detalja. Na unutrašnjoj strani južnog zida otkriveni su ostaci fresaka iz 12. stoljeća. Tabulat je iz 1703. godine prema signaturi "Questa opera fu co-

lorita l' anno 1703 ADI 3 agosto (?)ASTALDO. FEC." koju je tijekom restauracije tabulata (1964.-1965.) zabilježio Bruno Bulić.

- Izgleda da nam imena drvorezbara i slikara ostaju zasada nepoznata. Naime riječ (g)astaldo u osnovi označava upravitelja (bratovštine, sela ili određenog područja) pa se signatura vjerojatno odnosi na donatora koji je platio oslikavanje tabulata - pojašnjava Galović.

Zadovoljstvo izvedenim radovima ne krije Željko Mrak, predsjednik Mjesnog odbora Trviž. Oduševljen je kaže, kao da je novi tabulat postavljen u njegov dnevni boravak. Budući da tabulat ne pokriva cijeli strop crkve već samo onaj izgrađen prije 19. stoljeća Mrak kaže kako će Mjesni odbor financirati izradu tabulata preko cijelog stropa. Naravno, novi neće biti oslikan, ali će u svakom slučaju uljepšati i upotpuniti interijer crkve sv. Petra u Trvižu.